

‘कुलिङ अफ पिरियड’ हटाउने एमालेको संशोधनले विवाद सिर्जना

काठमाडौँ । संघीय निजामती सेवा सम्बन्धी विधेयकमा ‘कुलिङ अफ पिरियड’ हटाउने गरी नेकपा एमालेले राष्ट्रिय सभामा दर्ता गराएको संशोधन प्रस्तावले राजनीतिक तहमा नयाँ विवाद सिर्जना गरेको छ । पाँच जना एमाले सांसदद्वारा दर्ता गरिएको संशोधन प्रस्तावले समितिमा पहिल्यै सर्वसम्मत रूपमा तय भएको व्यवस्था हटाउन खोजिएको आरोप विपक्षी दलहरूले लगाएका छन् ।

राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिमा व्यापक छलफलपछि प्रतिनिधिसभाबाट दुई वर्षे कुलिङ पिरियडसहित विधेयक पारित भइसकेको थियो । तर, विधेयक प्रतिनिधिसभामा टेबल हुँदा चलखेल भई कुलिङ पिरियडको व्यवस्था हटाइएको भन्ने आरोप लागेपछि कांग्रेस सांसद जीवन परियारको नेतृत्वमा छानविन समिति गठन गरिएको छ ।

यहीबीच, राष्ट्रिय सभामा बहस चलिरहेका बेला एमाले सांसदहरू गोपाल भट्टराई, सोनाम गेल्जेन शेर्पा, इन्दिरा देवी गौतम, रुक्मिणी कोइराला र सुमित्रा विसीले कुलिङ पिरियड हटाउने गरी संशोधन प्रस्ताव दर्ता गराएका छन्। प्रमुख सचेतक भट्टराईका

अनुसार नियुक्तिमा रिक्तता र अवरोध सिर्जना हुन सक्ने भएकाले यस्तो प्रस्ताव गरिएको हो ।

तर, कांग्रेस, माओवादी केन्द्र, एकीकृत समाजवादी, जसपा, लोसपा र जनमोर्चाका सांसदहरूले कुलिङ पिरियड राख्नुपर्ने अडानसहित आ-आफ्नो संशोधन प्रस्ताव दर्ता गराएका छन् । संसद् सचिवालयका अनुसार कुल १६ वटा संशोधन प्रस्ताव परेका छन् ।

कांग्रेस नेता डा. शेखर कोइरालाले एमालेको संशोधनप्रति कडा आपत्ति जनाउँदै फेसबुकमार्फत लेखेका छन्, “यसरी आफ्ना सांसदहरूलाई संशोधन हाल्न लगाउनु एमालेको दोहोरो चरित्र मात्र नभई उसले देश, जनता, लोकतन्त्र र गठबन्धनलाई दिएको धोका हो।” उनले कांग्रेसले तत्काल एमालेसँग यसको स्पष्ट धारणा माग गर्नुपर्ने बताए ।

राष्ट्रिय सभाका प्रमुख सचेतक कृष्ण रोकायाले संशोधन प्रस्ताव हाल्न सांसदलाई अधिकार भए पनि एमालेले यस विषयमा कांग्रेससँग कुनै छलफल नगरेको बताए । “कुलिङ पिरियड हटाउने प्रस्ताव जनभावनाविपरीत छ,” रोकायाले भने, “हामी

यसको विपक्षमा मतदान गर्छौं।”

राज्य व्यवस्था समितिका एक सदस्यले का अनुसार, “समितिमा छलफलकै क्रममा पनि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले कुलिङ अफ पिरियड नराख्न दबाव दिनुभएको थियो, र त्यो सहमति देउवासँग पनि भएको देखिन्थ्यो । तर, कांग्रेसभित्रकै धेरै सांसद यसको विपक्षमा छन् ।”

प्रतिनिधिसभाबाट विधेयक असार १७ गते राष्ट्रिय सभामा सन्देशसहित पुगेको थियो भने असार ३१ गते सैद्धान्तिक छलफलपछि संशोधन खुला गरिएको थियो ।

संसदीय अंकगणित हेर्दा, एमालेको संशोधन प्रस्ताव अस्वीकृत हुने सम्भावना प्रबल देखिन्छ । राष्ट्रिय सभामा एमालेका १० सांसद बाहेक अन्य दलका अधिकांश सांसद कुलिङ पिरियडको पक्षमा उभिएका छन् । विधेयकमा संशोधन पारित गर्न कम्तीमा ३० सांसदको समर्थन आवश्यक पर्छ ।

अब संसदीय प्रक्रिया अनुसार संशोधनमाथि छलफल हुँदैछ र अन्तिम निर्णय हुनेछ । तर, विधेयकको यो प्रावधानले सत्ता गठबन्धनबीचको सम्बन्ध र राजनीतिक मोर्चामा नयाँ तरंग ल्याएको छ ।

‘टेक एन्ड पे’ मा सरकारको भेल ! संसदमा सच्याउने भनिए तर जस्ताको त्यस्तै पारित

काठमाडौ । ‘टेक एन्ड पे’ को व्यवस्थालाई संशोधन गरिने भनिए पनि बजेटको अन्तिम स्वरूपमा कुनै परिवर्तन नगरी जस्ताको त्यस्तै पारित गरिएको पाइएको छ । संसदमा उभिएर अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलले सार्वजनिक रूपमा परिवर्तनको घोषणा गरेका थिए, तर बजेट वक्तव्यको २२७ नम्बर बुँदा यथावत राखिएको छ ।

ऊर्जा मन्त्रालय र मन्त्रीलाई नै अन्धकारमा राखेर यो प्रावधान बजेटमा समावेश गरिएको थियो । मन्त्रालयलाई जानकारी नदई गरिएको यस्तो निर्णयले विद्युत् खरिद बिक्री सम्झौता (पिपिए) ठप्प पारेको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका अनुसार ‘टेक एन्ड पे’ नीतिमा स्पष्टता नहुँदा पिपिए प्रक्रिया रोकिएको हो ।

सार्वजनिक घोषणा, तर व्यवहारमा शून्य असार १० गते संसदमा जवाफ दिने क्रममा अर्थमन्त्री पौडेलले ‘टेक एन्ड पे’ नीतिबारे भ्रम नफैलाउन आग्रह गर्दै संशोधन गरिने आश्वासन दिएका थिए । तर, विनियोजन विधेयक, आर्थिक विधेयक, र ऋण उठाउने विधेयक प्रमाणीकरण भइसकेको अवस्थामा बजेट वक्तव्य भने परिवर्तन गरिएको छैन । एक संसद सचिवालय अधिकारीका अनुसार, “बजेट वक्तव्य संशोधन हुने चलन छैन । तर

मन्त्रीले संसदमै भनेको आधारमा मन्त्रालयले परिपत्रमार्फत कार्यान्वयन गर्न सक्छ ।”

विद्युत् खरिद सम्झौता ठप्प ‘टेक एन्ड पे’ को अस्पष्टताले हाल विद्युत् खरिद सम्झौता अन्योलमा छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको विद्युत् व्यापार विभागका निर्देशक कमल आचार्य भन्छन्, “संशोधन भएको भनिए पनि त्यसको कुनै लिखित प्रमाण हामीसँग छैन । त्यसैले नयाँ पिपिए प्रक्रिया अधि बढ्न सकेको छैन ।”

पहिले १० मेगावाटभन्दा साना जलविद्युत् आयोजनासँग निरन्तर पिपिए हुँदै आएको थियो । तर बजेटमा ‘टेक एन्ड पे’ को उल्लेखसँगै त्यो पनि रोकिएको छ ।

ऊर्जा लक्ष्यमाथि प्रश्न

सरकारले आगामी १० वर्षमा २८ हजार ५०० मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिएको छ । तर, नीति नै स्पष्ट नभएको अवस्थामा लगानी र पिपिए प्रक्रिया रोकिएपछि यो लक्ष्य चुनौतीपूर्ण देखिएको छ ।

गत चैतमा प्राधिकरणले ४८ सय मेगावाटको पिपिए खुला गरेको थियो । तर, अर्थमन्त्री पौडेलले २०३५ सम्म जम्मा १५ सय मेगावाटको मात्र पीपीए स्पेस बाँकी रहेको भन्दै ‘टेक एन्ड पे’ को औचित्य पुष्टि गर्न खोजेका छन् ।

कपन बानेश्वरको तेह्रौँ वार्षिकोत्सव सम्पन्न

काठमाडौँ । जयराम विडारी कपन बानेश्वर (कबा) साहित्यिक साप्ताहिक पत्रिकाले आफ्नो तेह्रौँ वार्षिकोत्सव भव्य रूपमा मनाएको छ। काठमाडौँको रामहिटीस्थित साहित्य सदन बोद्धमा आयोजित समारोहमा ‘अटिजम’ नामक चलचित्र युट्युबमार्फत सार्वजनिक गरिनुका साथै साहित्य, पत्रकारिता र सिर्जनात्मक योगदान गर्ने व्यक्तित्वहरूलाई विभिन्न पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गरियो।

नेपालकै पहिलो र एक मात्र साहित्यिक साप्ताहिक पत्रिका कबा २०६९ सालदेखिनिरन्तर प्रकाशनमा छ। वार्षिकोत्सवको अवसरमा गङ्गा पौडेल संयोजकत्वको प्रतिभा छनोट समितिको सिफारिसमा दर्जनभन्दा बढी स्रष्टा सम्मानित भएका हुन्।

समारोहमा मदनराज थापा, चन्द्रा न्यौपाने र मुरलीप्रसाद ढकाललाई ‘कबा विशिष्ट सम्मान’ प्रदान गरिएको थियो भने शम्भु चालिसे र रञ्जु खनाल ‘कबा सम्मान’ बाट विभूषित भए। साहित्यिक पत्रकारिता पुरस्कार महेन्द्र चालिसेको नाममा उद्भव

अविचललाई प्रदान गरियो।

यस्तै, राजेशमान केसीलाई ‘नालाङ कबा रचना पुरस्कार’, प्रीति कौरलाई ‘पुष्करप्रसाद-श्यामा खरेल स्मृति कबा रचना पुरस्कार’, रामकुमार श्रेष्ठ ‘फुच्चे’ लाई ‘गङ्गा लिगल कबा रचना पुरस्कार’, पूजा शाहीलाई ‘हेमगङ्गा कबा रचना पुरस्कार’ र सुरेशचन्द्र धिमरेलाई ‘भमरकोटे कबा सुसेली पुरस्कार’ प्रदान गरियो।

सम्मानितहरूलाई प्राडा हेमनाथ पौडेल, शुक्रदेव उपाध्याय, प्राडा गोविन्दमान सिंह कार्की, गोविन्द धिमिरे ‘वेदमणि’ लगायतका विशिष्ट व्यक्तित्वहरूले प्रमाणपत्र प्रदान गरे। नगद राशि दुर्गा अधिकारी भमरकोटे, महेन्द्र चालिसे, गङ्गा लिगललगायतले हस्तान्तरण गरे।

कार्यक्रममा धुवराज थापा ‘पुरुष’, वासुदेव पौडेल, चैवन बस्नेत, मदन नेपाल, सन्तोषकुमार पोखरेल, रमेशप्रसाद खनाल, बुद्धिप्रसाद तिमिल्सिना, जमुना पोखरेल लगायत दर्जनौँ स्रष्टाले खादा अर्पण तथा सम्मानजनक उपस्थिति जनाएका थिए।

निजी क्षेत्र र विज्ञको चिन्ता

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था (इप्पान) ले पनि सरकारसँग स्पष्टता माग गर्दै ऊर्जा मन्त्रीसँग छलफल गर्ने जनाएको छ । इप्पानका महासचिव बलराम खतिवडा भन्छन्, “हामीले पीपीए ठप्प भएको थाहा पाएका छौं । यो विषयमा चाँडै कुराकानी गर्छौं ।”

पूर्वसचिव मधुप्रसाद भेटुवालको धारणा छ–“निजी विद्युत् ऐन पास गरेर वा पुरानो विद्युत् ऐन २०४९ संशोधन गरेर निजी क्षेत्रलाई पनि बिक्री तथा प्रसारण लाइनको अनुमति दिनुपर्छ । यसो गरेमा समस्या हल हुनेछ ।”

यथार्थ र आकांक्षाबीचको खाडल हाल नेपालमा कुल जडित विद्युत् क्षमता करिब ३८ सय ७८ मेगावाट पुगेको छ । गत वर्ष सरकारको ९५० मेगावाट विद्युत् थप गर्ने लक्ष्य भए पनि प्राधिकरणको तथ्यांक अनुसार मात्र ४३४ मेगावाट विद्युत् प्रणालीमा थपिएको छ ।

विकासको भाषण र तथ्यांकबीच असमानता देखिँदै जाँदा ‘टेक एन्ड पे’ विवादले सरकारको ऊर्जा क्षेत्रमा प्रतिबद्धता र स्पष्टतामाथि गम्भीर प्रश्न खडा गरेको छ ।

१२ वर्षपछि पुनः ‘नगदेश तान्त्रिक भैल प्याखः’, कलाकारहरूको नाम सार्वजनिक

भक्तपुर । विगत लामो समयदेखि रोकिएको मध्यपुर थिमि नगरको नगदेशमा प्रत्येक वर्षको सापारुको भोलीपल्टबाट ४ दिन सम्म संचालन हुने १२ वर्षको लामो अन्तरालपछि तान्त्रिक नृत्य परम्परा अन्तर्गत ‘नगदेश तान्त्रिक भैल प्याखः’ पुनः सञ्चालनमा आउन लागेको छ । ‘श्री नगदेश ऐतिहासिक साँस्कृतिक भैल पुचः-२०८२’ को आयोजनामा हुन लागेको भैल प्याखःका कलाकारहरूको नाम सार्वजनिक गरिएसँगै नगदेशमा यो वर्ष भैल प्याखँ सञ्चालन हुने तय भएको आयोजक संस्थाले जनाएको छ ।

संस्थाले सामाजिक सञ्जाल मार्फत कलाकारहरूको नाम र फोटोसमेत सार्वजनिक गर्दै परम्परागत अनुशासन, गहन साधना र सांस्कृतिक पहिचानको रूपमा स्थापित भैल प्याखः यस वर्ष विशेष आकर्षणको रूपमा प्रस्तुत गरिने जानकारी दिएको छ ।

सार्वजनिक गरिएका कलाकारहरू यस प्रकार रहेका छनः न्हापा भैलः श्रीष घजु, लिपा भैलः दिपेश वाडे, न्हापा दागेंः रनिश साहु लिपा दागेंः अपिल घजु र ज्यापुंगः चाः विराज दुगु परम्परागत रुपमा नचाइने भैल प्याखँमा संरचनाअनुसार ५ जना कलाकारहरू रहने व्यवस्था छ भने यसका साथमा विभिन्न प्रकारका बाजागाजा बजाउने कलाकारहरु नेपथ्यमा रहने गर्दछ भने नाच अवीधभर सहयोगीको रुपमा स्वयंसेवकहरूको पनि व्यवस्था रहेको हुन्छ ।

यो प्राचीन तान्त्रिक नाच भक्तपुर क्षेत्रको सांस्कृतिक सम्पदाको महत्वपूर्ण अंश मानिन्छ। १२ वर्षपछि पुनः सञ्चालन हुन लागेको भैल प्याखःले स्थानीयवासीहरूमा विशेष उत्साह र उल्लास थपेको छ । यो नाच सापारुको भालीपल्ट अर्थाट द्वितीया देखि पञ्चमीसम्म चार दिन नगरका विभिन्न स्थानहरूमा नचाइने गरिन्छ ।

आयोजकका अनुसार तालिम, पोशाक र विधिको अन्तिम तयारी तीव्र गतिमा भइरहेको छ । आगामी दिनहरूमा भैलको प्रस्तुति अझ आकर्षक बनाउन आवश्यक सबै तयारी पूरा गरिने जनाइएको छ । परम्परागत तान्त्रिक विधिअनुसार प्रस्तुत गरिने भैलः नाच विशेष सांस्कृतिक, धार्मिक तथा तान्त्रिक महत्व बोकेको मानिन्छ। यस नाचका लागि कलाकारहरूलाई विशेष प्रशिक्षण प्रदान गरिने छ। गुरुपूर्णमाको

थिमिमा गुँला बाजा परिक्रमा साउन ९ गतेदेखि सुरु

भक्तपुर । मध्यपुर थिमिमा बौद्ध परम्परामा आधारित ऐतिहासिक एवं सांस्कृतिक गुँला बाजा नगरपरिक्रमा यस वर्ष साउन ९ गते, शुक्रबारदेखि सुरु हुने भएको छ । श्री गणेश सांस्कृतिक समाज, कुम्हाननी-तुलंननी (मध्यपुर थिमि-५) द्वारा आयोजना हुने कार्यक्रमको तयारीहरू पूरा भइसकेका जनाएको छ ।

बिहीवार आयोजित जानकारीमूलक कार्यक्रम समाजका अध्यक्ष विजय प्रजापतिको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाका नगरप्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठले गुँला बाजालाई नगरको मौलिक पहिचानको रुपमा व्याख्या गर्दै यस सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, विस्तार र निरन्तरताका लागि योगदान पुर्‍याउँदै आएका प्रजापति समुदायलाई सम्मान व्यक्त गरे ।

नगरप्रमुख श्रेष्ठले भने, “गुँला बाजा हाम्रो अमूल्य सांस्कृतिक सम्पदा हो । यसको संरक्षण र प्रबर्द्धनमा नगरपालिका सधैं प्रतिबद्ध रहन्छ ।”

विशेष अतिथि नगरपालिकाका उपप्रमुख विजयकृष्ण श्रेष्ठले कला, संस्कृति र सम्पदाको संरक्षणमा मथिनपा सदैव अग्रसर रहेको उल्लेख गर्दै गुँला बाजा आयोजक समितिलाई धन्यवाद दिए ।

गुँला बाजाका वरिष्ठ गुरु मोहनकृष्ण प्रजापतिले गुँला बाजाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, महत्व र उद्देश्यबारे धारणा राख्दै सांस्कृतिक अभ्यासको निरन्तरताका लागि युवाहरूलाई सक्रिय बनाउन आह्वान गरे । कार्यक्रममा प्रशिक्षार्थीहरूले धाँ बाजा प्रदर्शन गरेका थिए ।

Gyan Khabar

Education & Research Media

Chyamhasingh-9, Bhaktapur, Nepal

+977-9851171010

+977-9843408285

info@gyankhabar.com

info@gyankhabar.com

www.gyankhabar.com

Gyan Khabar

www.gyanKhabar.com

A Complete Educational Website

मध्यपुर थिमि नगरपालिकाबाट ३ हजार ४ सय परिवारको निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा

भक्तपुर । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा नगरका ३ हजार ४ सय ९ परिवारलाई निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा सुविधा प्रदान गरेको छ। जनस्वास्थ्यलाई प्राथमिकता दिँदै आएको नगरपालिकाले सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रमा ठोस कदम चाल्दै स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आएको हो।

नगरपालिकाको जनस्वास्थ्य शाखाले उपलब्ध गराएको जानकारी अनुसार बीमा शुल्क अन्तर्गत प्रति परिवार ३ हजार ५ सय रुपैयाँका दरले बीमा प्रिमियमको रकम भुक्तानी गरिएको हो। नगर प्रमुख सहित नगर कार्यपालिका र स्वास्थ्य शाखाको सहकार्यमा ६० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, ख वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित समुदायका परिवार र दर्ता स्वास्थ्य सहयोगीहरूलाई लक्षित गरी बीमाको सुविधा उपलब्ध गराइएको हो।

ज्येष्ठ नागरिकका लागि नियमित स्वास्थ्य परीक्षण

नगरपालिकाले ६० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई ध्यानमा राख्दै विगत फागुन महिनादेखि प्रत्येक वडामा मासिक दुई दिन विशेषज्ञ टोलीसहितको स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्दै आएको छ। नेपाल-कोरिया मैत्री नगरपालिका अस्पतालका चिकित्सक तथा प्राविधिकको सहभागितामा सञ्चालित शिविरमा अहिलेसम्म २ हजार ५ सय ४० जना ज्येष्ठ नागरिकले लाभ लिइसकेको जनस्वास्थ्य शाखाका प्रमुख श्रीकृष्ण प्रजापतिले जानकारी दिनुभयो।

शिविरमा सहभागी ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई आवश्यक स्वास्थ्य परीक्षणपछि निःशुल्क औषधि वितरण गरिनुका साथै गम्भीर

अवस्थामा अस्पतालमा रिफर गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

रक्तदान र ब्लड बैंकको तयारी

नगरपालिकाले नेपाल-कोरिया मैत्री नगरपालिका अस्पतालमा ब्लड बैंक स्थापना गर्ने अन्तिम तयारी गरिरहेको छ। विगत आर्थिक वर्षमा मात्र नगरका ४ सय ७९ विरामीलाई ८ सय १४ पिन्ट रगत निःशुल्क उपलब्ध गराइएको छ। यस कदमले आपतकालीन अवस्थामा रक्त आपूर्तिको सुनिश्चितता गराउने नगरपालिकाको विश्वास छ।

विपन्न नागरिकका लागि औषधि सहायता र भत्ता कार्यक्रम

स्वास्थ्य सेवा पहुँचबाट टाढा रहेका विपन्न नागरिकहरूलाई लक्षित गर्दै, नगरपालिकाले २ सय १० जनालाई औषधि उपचार वापत प्रति व्यक्ति मासिक ५ हजार रुपैयाँका दरले भत्ता वितरण गरेको छ। त्यस्तै, १ सय २३ जनालाई स्वास्थ्य उपचारका लागि एक लाख रुपैयाँसम्मको सिफारिस समेत गरिएको छ।

बालस्वास्थ्यमा विशेष प्राथमिकता

बालबालिकाको स्वास्थ्यमा समेत नगरपालिकाले उल्लेखनीय कार्य गर्दै आएको छ। स्वास्थ्य शाखाका अनुसार, जन्मेदेखि ५ वर्षमुनिका १३ हजार २ सय ३३ बालबालिकालाई विशेष खोप अभियान अन्तर्गत पोलियो थोपा खुवाइएको छ। साथै, ६ महिना देखि ५ वर्षमुनिका ६ हजार ९ सय ८४ बालबालिकालाई भिटामिन 'ए' क्याप्सुल वितरण गरिएको छ।

विद्यालयमा स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम

इ-केयर नेपाल संस्थाको सहकार्यमा नगरका सबै सामुदायिक विद्यालयमा नाक, कान, घाँटी (भक्त) रोग परीक्षण कार्यक्रम

संचालन गरिएको छ। आदर्श मा.वि. सानोठिमी, बालप्रेमी मा.वि. र गणेश मा.वि. का १ हजार ३ सय ७५ जना विद्यार्थीहरूको परीक्षण गरिएपछि आवश्यक औषधि वितरण गरिएको र शल्यक्रियाको आवश्यकता भएका विद्यार्थीलाई सहुलियतमा उपचार सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको शाखाले जनाएको छ।

क्षयरोग न्यूनीकरणमा नगरपालिकाको सक्रियता

क्षयरोग न्यूनीकरण र नियन्त्रणका लागि नगरपालिका विशेष अभियानमा जुटेको छ। ‘क्षयरोग मुक्त पालिका’ अभियान अन्तर्गत, एआइ प्रविधियुक्त छाती एक्स-रे सेवा सहित निःशुल्क शिविरमा ४ सय ४४ जनाको परीक्षण गरिएको थियो। परीक्षणका क्रममा ४० जना शंकास्पद व्यक्तिको खकार परीक्षण गर्दा १ जनामा क्षयरोग पोजिटिभ देखिएको र हाल उपचारमा रहेको बताइएको छ।

यसका अतिरिक्त, नगरका ९ सय ७५ घरधुरीमा घरमै गई क्षयरोग सर्भेक्षण गरिएको छ। साथै, आस्था महिला विद्यालय, बालसुधार गृह, मानव सेवा आश्रम, मुस्लिम समुदायको प्रार्थना स्थल तथा गलैचा उद्योगहरूमा २ सय ३२ जनाको निःशुल्क परीक्षण गरिएको छ, जसमा हालसम्म कुनै क्षयरोगी भेटिएको छैन।

डेंगु नियन्त्रणका लागि लार्भा खोज तथा नष्ट अभियान

हाल देशभर फैलिरहेको डेंगु रोगको संक्रमण न्यूनीकरणका लागि नगरपालिकाले पनि सक्रिय कदम चालेको छ। नगरका सबै वडाहरूमा जनप्रतिनिधिको नेतृत्वमा ‘लार्भा खोज र नष्ट गर्ने अभियान’ सञ्चालन भइरहेको शाखाले जनाएको छ। यस अभियानअन्तर्गत घरघरमा गएर पानी जम्ने ठाउँमा लामखुट्टेको लार्भा खोजी गरि नष्ट गर्ने काम भइरहेको छ।

स्वस्थ नगर, समृद्ध नगरको आधार

स्वास्थ्य, शिक्षा र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रमा प्राथमिकता दिँदै आएको मध्यपुर थिमि नगरपालिकाले जनस्वास्थ्य सुदृढीकरणका लागि आगामी दिनमा अझ प्रभावकारी योजना ल्याउने प्रतिवद्धता जनाएको छ। नगरवासीको समग्र स्वास्थ्य स्थिति सुधार गर्न बीमा, परीक्षण, औषधि सहायता, बालस्वास्थ्य खोप, रक्तदान सेवा र महामारी नियन्त्रणजस्ता विविध कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा अघि बढाइँदैछन्।

भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालको समन्वयमा स्तन क्यान्सर र पाठेघरको मुखको क्यान्सरको निःशुल्क स्कनिङ शिविर पनि सञ्चालन गरिएको थियो। ३० वर्ष माथिका महिलालाई लक्षित गरी सञ्चालन गरिएको उक्त शिविरबाट १,०३६ जना लाभान्वित भएको जनाइएको छ।

यसैबीच, नगरका सबै नौ वडामा रहेका करिब ५ सय आमा समूहका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई क्यान्सरसम्बन्धी जनचेतनामूलक अभिमुखीकरण तालिमसमेत दिइएको जनाइएको छ।

नगरपालिकाले आगामी दिनमा पनि महिला तथा मातृशिशु स्वास्थ्य सुदृढीकरणका लागि यस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने जनाएको छ।

भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालको समन्वयमा स्तन क्यान्सर र पाठेघरको मुखको क्यान्सरको निःशुल्क स्कनिङ शिविर पनि सञ्चालन गरिएको थियो। ३० वर्ष माथिका महिलालाई लक्षित गरी सञ्चालन गरिएको उक्त शिविरबाट १,०३६ जना लाभान्वित भएको जनाइएको छ।

यसैबीच, नगरका सबै नौ वडामा रहेका करिब ५ सय आमा समूहका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई क्यान्सरसम्बन्धी जनचेतनामूलक अभिमुखीकरण तालिमसमेत दिइएको जनाइएको छ।

नगरपालिकाले आगामी दिनमा पनि महिला तथा मातृशिशु स्वास्थ्य सुदृढीकरणका लागि यस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने जनाएको छ।

“आमा सुरक्षा कार्यक्रम” सुरु, सुत्केरी महिलालाई दुई हजार पोषण भत्ता

भक्तपुर । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाले मातृशिशु स्वास्थ्यको प्रवर्द्धन गर्न नेपाल-कोरिया मैत्री नगरपालिका अस्पतालमार्फत ‘आमा सुरक्षा कार्यक्रम’ सुरु गरेको छ। यो कार्यक्रम अन्तर्गत अस्पतालमा सुत्केरी हुने महिलालाई दुई हजार रुपैयाँ नगद पोषण भत्ता प्रदान गरिनेछ।

नगरपालिकाको जनस्वास्थ्य शाखाका प्रमुख श्रीकृष्ण प्रजापतिका अनुसार गत जेठ २१ गतेदेखि कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको हो। चालु आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा सुत्केरी भएका सात महिलालाई उक्त पोषण भत्ता वितरण भइसकेको जनाइएको छ।

यससँगै, नगरपालिकाले विगत दुई वर्षदेखि सुत्केरी महिलालाई एक हजार रुपैयाँ बराबरको

पोषण सामग्रीसमेत वितरण गर्दै आएको छ। हालसम्म ५६५ जना महिलाले यो सेवा लिइसकेको जनस्वास्थ्य शाखाले जनाएको छ।

मध्यपुर थिमि नगरपालिकाले महिला स्वास्थ्यमा विशेष ध्यान दिँदै विगत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा नगरका ४४ वटा आमासमूह पुनर्गठन गरी लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण र स्वास्थ्य सचेतनाका विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरेको थियो। यसै सन्दर्भमा, नगरपालिकाले पाठेघरको मुखको क्यान्सर न्यूनीकरणका लागि एर्चपभी खोप अभियान पनि सम्पन्न गरेको छ। अभियान अन्तर्गत विद्यालय जाने तथा नगएका १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका ४,०२१ जना बालिकालाई खोप लगाइएको हो।

विपिको ४३औं स्मृति दिवस विविध कार्यक्रमसहित मनाइयो

भक्तपुर । नेपाली कांग्रेसका संस्थापक सभापति तथा नेपालका प्रथम जननिर्वाचित प्रधानमन्त्री जननायक विपि कोइरालाको ४३औं स्मृति दिवस भक्तपुरमा विविध कार्यक्रम आयोजना गरी भव्यतापूर्वक मनाइएको छ।

मंगलबार मध्यपुर थिमी-१, लोहकिल्यलीस्थित विपि पार्कमा रहेको विपिको शालिकमा माल्यार्पण तथा वृक्षारोपण कार्यक्रम सम्पन्न भयो। कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेस भक्तपुर जिल्ला कार्यसमितिका सभापति एवम् प्रतिनिधिसभा सदस्य दुर्लभ थापाले कांग्रेसको मजबुतीको आधार विपिको विचार र सिद्धान्त भएको उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले वर्तमान समयमा पार्टीभित्र विपि,

किसुनजी र गणेशमानजीजस्ता त्याग र निष्ठाको खाँचो रहेको औँल्याउँदै, कांग्रेस एकताबद्ध भएर अघि बढे आगामी निर्वाचनमा बहुमत हासिल गर्न सक्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो।

कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेसका केन्द्रीय सदस्य मदनकृष्ण श्रेष्ठ, बागमती प्रदेश सांसद सुरेश श्रेष्ठ, मध्यपुर थिमी नगरपालिकाका प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठ, पूर्व जिल्ला सभापतिहरू गणेशमान चक्रधर र महेश श्रेष्ठसहित क्षेत्रीय र नगर तहका नेताहरूको उपस्थिति रहेको थियो। कार्यक्रममा उपस्थित नेताहरूले शालिकमा माल्यार्पण गरी विपिप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्नुका साथै पार्क परिसरमा विभिन्न प्रजातिका बिरुवाहरू रोपेका थिए।

माल्यार्पणलगत्तै नेपाल तरुण दल भक्तपुरको आयोजनामा मोटरसाइकल र्याली निकालिएको थियो। लोहकिल्यलीस्थित विपि पार्कबाट सुरु भएको र्याली गडाघर, शंखधर चोक, बालकुमारी, चपाचो, बहाखाबजार, निकोशरा, गाँखु, तिगनी, बोदे बस्ती, कमलपोखरी, मगरगाउँ, सानोथिमी, नगदेश, नगरपालिका कार्यालय हुँदै मध्यपुर बेंक्वेटमा पुगेर सम्पन्न भएको थियो।

त्यसैगरी, स्मृति दिवसकै अवसरमा नेपाली कांग्रेस मध्यपुर थिमी समितिको आयोजनामा खुला रक्तदान कार्यक्रम पनि सम्पन्न भएको थियो। नगरसभापति हरीदास प्रजापतिका अनुसार सो कार्यक्रममा ३७ जनाले रक्तदान गरेका थिए।

ईरानको चमत्कार : एक महिनामै बनायो शक्तिशाली हवाई सुरक्षा पर्खाल

एजेन्सी । मध्यपूर्वमा फेरि एक पटक आफ्नो सैन्य क्षमताको प्रदर्शन गर्दै, ईरानले केवल एक महिनाभित्रै ध्वस्त पारिएको हवाई सुरक्षा प्रणालीलाई नवीकरण गर्दै पूर्वभन्दा अझ शक्तिशाली स्वरूपमा पुनः सक्रिय बनाएको छ। हालैको इजरायलसँगको सैन्य संघर्षमा व्यापक क्षति बेहोरेको ईरानी वायु रक्षा प्रणाली अब भन्नै परिष्कृत र घातक बनाइएको रक्षा अधिकारीहरूले बताएका छन्।

घरेलु प्रविधिको दिलायो आत्मनिर्भरता

ईरानी सेना अन्तर्गतका अपरेशन्स उपप्रमुख महमूद मुसवीका अनुसार, संघर्षमा क्षतिग्रस्त भएका सबै एयर डिफेन्स युनिटहरूलाई स्वदेशमै निर्मित नयाँ प्रणालीहरूसँग प्रतिस्थापन गरिएको छ। उनका अनुसार केही पूर्व-संरक्षित स्थानहरूमा राखिएका प्रणालीहरूलाई तत्कालै परिचालन गरियो, जसले सुरक्षा क्षमतामा तत्काल पुनर्स्थापना सम्भव बनायो।

ईरानको आत्मनिर्भर सैन्य रणनीतिको यो पछिल्लो उदाहरणले, उसले विदेशी सहयोगविना पनि आधुनिक र सक्षम हवाई सुरक्षा प्रणाली निर्माण गर्नसक्ने क्षमताको पुष्टि गरेको छ।

बाबर-३७३: ईरानी हतियार प्रविधिको मेरुदण्ड

ईरानको बाबर-३७३ प्रणाली, जसलाई रूसको क-४०० को समकक्ष मानिन्छ, हाल देशको हवाई सुरक्षा संरचनाको प्रमुख आधार बनेको छ। ३०० किलोमिटरको दायरा ओगट्ने र एकसाथ थुप्रै हवाई खतराहरूको सामना गर्नसक्ने यो प्रणाली हाल नयाँ कन्फिगरेसनसहित पुनः तैनात गरिएको बताइएको छ।

साथै, रूसबाट प्राप्त क-३०० प्रणालीहरू पनि उच्च सतर्कता अवस्थामा राखिएको पुष्टि गरिएको छ। विश्लेषकहरूका अनुसार, बाबर-३७३ अब छिटो प्रतिक्रिया दिने क्षमता र वृहत् राडार कवरेजसहित अझ प्रभावकारी बनाइएको छ।

रणनीति र तैनातीमा व्यापक फेरबदल

ईरानले यसपटक मात्र रक्षात्मक उपायहरूमा सीमित नरही, सम्भावित हमलाहरूको पूर्वानुमानसहित ‘प्रिभेन्टिभ डिफेन्स’ रणनीति अपनाएको छ। यस अन्तर्गत, विभिन्न क्षेत्रहरूमा एयर डिफेन्स युनिटहरूलाई नयाँ स्थानमा सारिएको छ भने मोबाइल मिसाइल युनिटहरूको संख्यामा पनि उल्लेख्य वृद्धि गरिएको छ।

इजरायलसँगको संघर्ष : पृष्ठभूमि

जुन २०२५ मा इजरायलसँग भएको सैन्य झडपमा, इजरायली वायुसेनाले ईरानका कैयौँ हवाई रक्षा युनिट, मिसाइल कारखाना र राडार स्टेसनहरूमा आक्रमण गरेको थियो। जवाफस्वरूप, ईरानले इजरायलतर्फ दर्जनौँ ड्रोन तथा मिसाइल प्रक्षेपण गरेको थियो, जसको केही भाग इजरायली ‘आयरन डोम’ र ‘डेविड्स स्लिंग’ प्रणालीहरूले अवरोध गरेका थिए।

तर, संघर्षको एक महिना बित्न नपाउँदै ईरानले जुन द्रुतगतिमा आफ्नो हवाई सुरक्षा पुनर्स्थापना गर्‍यो, त्यसले इजरायल तथा उसका पश्चिमी सहयोगीहरूलाई सतर्क बनाएको छ।

सन्देश स्पष्ट : “हामी तयार छौँ”

ईरानले शान्तिपूर्वक तर तीव्र गतिको पुनर्निर्माणद्वारा स्पष्ट सन्देश दिएको छ – देश कुनै पनि बाह्य आक्रमण वा दबावसँग जुध्न तयार छ। यो केवल सैन्य शक्ति होइन, राजनैतिक दृढताको पनि संकेत हो। अघिल्लो अक्टोबरमा इजरायलले मिसाइल निर्माण केन्द्रमा आक्रमण गरेपछि, ईरानले केही हप्तामै जवाफी अभ्यास गरेर शक्ति प्रदर्शन गरेको थियो। अहिले पनि तेहरानले यस्तो प्रभावशाली पुनर्संरचना प्रस्तुत गरेर, विश्वका सुरक्षा विश्लेषकहरूलाई आश्चर्यचकित बनाएको छ।

विद्यालयमा लडाकु विमान ठोक्किंदा २५ बालबालिकासहित २७ को मृत्यु

एजेन्सी । बंगलादेशको राजधानी ढाकामा सोमबार भएको एक दर्दनाक विमान दुर्घटनामा परी २५ जना बालबालिकासहित २७ जनाको ज्यान गएको छ। ढाकाको उत्तरा क्षेत्रस्थित माइलस्टोन विद्यालय तथा कलेजको भवनमा बंगलादेश वायुसेनाको एफटी-७बीजीआई मोडेलको एक लडाकु प्रशिक्षण विमान ठोक्किएको हो। विमान दुर्घटनामा परेका अन्य दुई मृतकमध्ये एक जना विमानका चालक र एक जना शिक्षक रहेको स्थानीय प्रशासनले पुष्टि गरेको छ।

दुर्घटनामा घाइते भएका ७८ जनाको विभिन्न अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। घटनास्थलमा उद्धार कार्य जारी रहँदा हालसम्म २० जनाको शव परिवारको जिम्मा लगाइएको बंगलादेशी अधिकारीहरूले जनाएका छन्।

बंगलादेशी सेनाको अन्तरसेवा जनसम्पर्क निर्देशनालयका अनुसार दुर्घटनाग्रस्त विमानले सोमबार दिउँसो १:०६ बजे कुर्मितोला हवाई आधारबाट उडान भरेको थियो। उडान भरेको १२ मिनेटमै विमान माइलस्टोन विद्यालयको दुईतले भवनमा बजारिएको प्रारम्भिक विवरणमा उल्लेख गरिएको छ।

प्राविधिक/मैसिनरी खराबीका कारण विमानले नियन्त्रण गुमाएको प्रारम्भिक निष्कर्ष निकालिएको छ, यद्यपि विस्तृत अनुसन्धान जारी रहेको जनाइएको छ।

विमान दुर्घटनापछि बंगलादेशको अन्तरिम सरकारले मंगलबारका लागि राष्ट्रिय शोकको घोषणा गरेको छ। सो अवसरमा देशभरका सबै सरकारी, अर्धसरकारी, स्वायत्त निकायहरू तथा शैक्षिक संस्थानमा राष्ट्रिय झण्डा आधा झुकाइएको छ।

यस दुःखद घटनाले बंगलादेश मात्र होइन, सम्पूर्ण क्षेत्रलाई स्तब्ध बनाएको छ। मृतकप्रति श्रद्धाञ्जली र पीडित परिवारप्रति समवेदना व्यक्त गर्दै बंगलादेशी जनताले एकताबद्धरूपमा दुःख साटेका छन्।

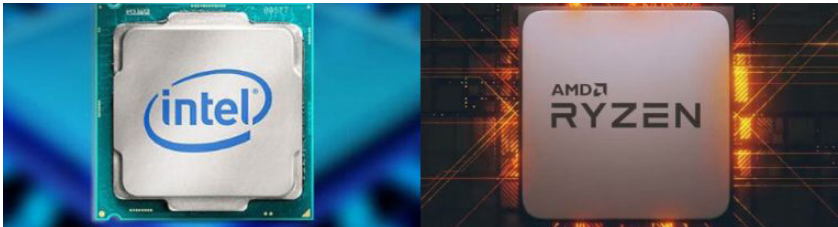
बिटकोइनको मूल्य १ लाख २० हजार डलर नाघ्दा बढ्यो चासो, इतिहासका सात रोचक पक्षहरू

काठमाडौं । विश्वकै पहिलो र सबैभन्दा ठूलो क्रिप्टोकरेन्सी ‘बिटकोइन’को मूल्य अहिलेसम्मकै उच्च बिन्दुमा पुगेको छ। सोमवार एक बिटकोइनको मूल्य १ लाख २२ हजार ५७१ अमेरिकी डलरसम्म पुगेर ऐतिहासिक रेकर्ड कायम गरेपछि यो डिजिटल मुद्राप्रति लगानीकर्ताको चासो पुनः उत्कर्षमा पुगेको छ। यसको पछाडि अमेरिकी राजनीतिमा देखिएको परिवर्तनलाई पनि एक प्रमुख कारणका रूपमा हेरिएको छ। डोनल्ड ट्रम्प पुनः राष्ट्रपतिको कुर्सीमा पुगेपछि अमेरिकी सरकार क्रिप्टोकरेन्सीमैत्री नीतिमा अधि बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ। साथमा, कङ्ग्रेसमा डिजिटल सम्पत्ति सम्बन्धी विधेयकमा छलफल सुरु हुँदैछ। विगतमा बिटकोइनलाई “ठगी” करार दिएका ट्रम्प आफैले अब भने अमेरिकालाई “पृथ्वीको क्रिप्टो राजधानी” बनाउने उद्घोष गरेका छन्। बिटकोइनको यो मूल्यवृद्धिले क्रिप्टोसम्बन्धी पुराना चर्चित घटनाहरूलाई फेरि सम्झाइदिएको छ। बीबीसीले बिटकोइनको इतिहासमा घटेका सात प्रमुख मोडबारे उल्लेख गरेको छ। १. रहस्यमय आविष्कारकः सातोशी नाकामोतो को हुन्? सन् २००८ मा पहिलोपटक इन्टरनेटमा बिटकोइनको अवधारणा ल्याउने ‘सातोशी नाकामोतो’को वास्तविक परिचय आजसम्म खुल्न सकेको छैन। पत्रकार, शोधकर्ता र उत्साहीहरूले

उनको पहिचान पत्ता लगाउने प्रयास गरे पनि उनी कुन देशका हुन्, एक व्यक्ति हुन् वा समूह, स्पष्ट हुन सकेको छैन। सन् २०१६ मा अस्ट्रेलियाका कम्प्युटर वैज्ञानिक क्रेग राइटले आफू नै सातोशी भएको दावी गरे। तर उनी प्रमाण पेश गर्न चुके, र २०२४ मा लन्डनको एक अदालतले उनी सातोशी नहुने निर्णय सुनायो। २. दुइटा पिज्जाका लागि पहिलो बिटकोइन कारोबार बिटकोइनको इतिहासमा पहिलो यथार्थ प्रयोग मे २२, २०१० मा भयो। फ्लोरिडाका लास्सो हन्याचले अनलाइनमार्फत दुईवटा पिज्जाका लागि १०,००० बिटकोइन खर्च गरे। अहिले त्यो बिटकोइनको मूल्य अरबौँमा पुगिसकेको छ। यस घटनालाई सम्झन प्रत्येक वर्ष मे २२ मा ‘बिटकोइन पिज्जा दिवस’ मनाइन्छ। ३. एल साल्मडोरः बिटकोइनलाई कानुनी मान्यता दिने पहिलो देश सन् २०२१ मा एल साल्मडोरले बिटकोइनलाई वैधानिक मुद्रा बनाउँदै विश्वलाई चकित तुल्यायो। राष्ट्रपति नायिब बुकेलेको नेतृत्वमा त्यहाँ डलरसँगै बिटकोइनमा कारोबार वैध बनाइयो। सरकार स्वयंले हजारौँ बिटकोइन खरिद गर्‍यो। तर जनस्तरमा यसको व्यापक प्रयोग भने हुन सकेन। यद्यपि केही पर्यटक र लगानीकर्ता आकर्षित भएका थिए।

इन्टेल कि एएमडी ? ल्यापटप वा पिसी खरिदमा कुन प्रोसेसर उपयुक्त ?

काठमाडौं । ल्यापटप वा पिसी खरिद गर्दा उपभोक्ताहरू प्रायः दुई प्रमुख चिप निर्माताहरू—इन्टेल र एएमडी राइजन—मध्ये कुन रोज्ने भन्ने अन्यालमा पर्ने गरेका छन् । दुवै कम्पनीले उच्च प्रदर्शन गर्ने प्रोसेसर उत्पादन गर्दै आएका छन्, तर कार्यसम्पादन, पावर खपत, स्थिरता र मूल्य जस्ता पक्षमा केही महत्वपूर्ण भिन्नताहरू देखिन्छन् । विशेषज्ञहरूका अनुसार, ल्यापटपको प्रमुख पक्ष भनेकै यसको प्रोसेसर हो, जसले गेमिङदेखि लिएर व्यावसायिक उत्पादनशील कामहरूमा प्रत्यक्ष असर पार्दछ । यसैलाई ध्यानमा राख्दै हालैका बजार प्रवृत्ति, प्रयोगकर्ताको अनुभव र प्रविधि विश्लेषकहरूको रायका आधारमा इन्टेल र एएमडी राइजनबीचको तुलना गरिएको छ । सन् २०२४ मा एएमडीको राइजन ७ ९८०० एक्सथ्रीडी (Ryzen ७ ९८००X3D) ले गेमिङमा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्दै समग्रमा सबैभन्दा राम्रो सीपीयूको उपाधि प्राप्त गरेको थियो । यो उपलब्धिको श्रेय एएमडीको 3D V–Cache प्रविधिलाई दिइएको छ, जसले गेमिङ अनुभवमा उल्लेखनीय सुधार ल्याएको हो । उच्चस्तरीय गेमिङ र कार्यसम्पादन दुवैका लागि राइजन ९ ९९५० एक्सथ्रीडी (Ryzen९ ९९५०X3D) समेत सशक्त विकल्पको रूपमा देखा परेको छ । साथै, पुराना AM4 प्लेटफर्म प्रयोगकर्ताका लागि राइजन ७ ५७०० एक्सथ्रीडी (Ryzen ७ ९८००X3D) लाई सस्तो र प्रभावकारी अपग्रेड मानिएको छ । उत्पादनशील कार्यमा पनि एएमडी अगाडि

मल्टिशेडेड कार्यहरू—जस्तै भिडियो सम्पादन, थ्रीडी रेन्डरिङ वा म्युजिक प्रोडक्सन—का लागि एएमडीका प्रोसेसरहरू विशेष उपयुक्त देखिएका छन् । राइजन ९ ७९५०एक्स (Ryzen ७ ९८००X3D) लाई वर्कस्टेसनका लागि सन्तुलित विकल्प मानिएको छ, जसले गेमिङ र अन्य उत्पादक कार्यहरू बीच सन्तुलन कायम राख्दछ । ल्यापटप प्रयोगकर्ताहरूका लागि ब्याट्री लाइफ निकै महत्वपूर्ण पक्ष हो । एएमडीको नयाँ पुस्ताका प्रोसेसरहरू, विशेषतः ४ एनएम टिएएसएमसी प्रविधिमा आधारित मोबाइल राइजन चिपहरू, इन्टेलको तुलनामा कम पावर खपत गर्ने र कम तापमानमा सञ्चालन हुने भएकाले बढी ब्याट्री समय प्रदान गर्छन् । उदाहरणस्वरूप, राइजन ९ ९९५० एक्सथ्रीडी को टिडिपी (TDP) १२०-१६२ वाट रहेको छ भने इन्टेलको कोर आई९-१४९०० के को टिडिपी १५०-२५३ वाट रहेको पाइन्छ । यो अन्तरले एएमडी प्रोसेसरलाई थोरै कुलिङ आवश्यक पर्ने बनाउँछ, जसले ल्यापटपको समग्र डिजाइन र लागतमा पनि सकारात्मक प्रभाव पार्दछ । हाल इन्टेलको १३ औं र १४ औं पुस्ताका प्रोसेसरहरूमा स्थिरतासम्बन्धी गम्भीर चुनौतीहरू देखिएका छन् । केही सीपीयूम अक्सिडेसन दोष र अत्यधिक भोल्टेजका कारण प्रयोगकर्ताहरूले कार्यसम्पादन समस्याको सामना गरिरहेका छन्। यद्यपि, इन्टेल कोर आई७-१४७०० के (Intel Core i७-१४७००K) जस्ता केही मोडेलहरूले उत्पादनशील कार्यमा अझै पनि उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने गरेका छन्, विशेषतः सिङ्गल-थ्रेडेड एप्लिकेसनहरूमा।

४. काजकस्तानमा माइनिङ उद्योगको उत्थान र संकट चीन र अमेरिकाबाट विस्थापित बिटकोइन माइनरहरू सन् २०२१ मा काजकस्तानमा पुगेर नयाँ माइनिङ उद्योग खडा गरे। सस्तो बिजुली र पर्याप्त कोइलाको कारण त्यहाँ माइनिङ केन्द्रहरू खुले। तर अत्यधिक बिजुली मागका कारण विद्युत् आपूर्तिमा समस्या आउन थाल्यो। त्यसपछि काजकस्तान सरकारले कर कडाइ गर्दै माइनिङमा नियन्त्रण लगायो। ५. फोहोरमा हराएको १० करोड डलरको बिटकोइन बेलायतका जेम्स हावल्सले गल्लीले फालेको हार्डड्राइभमा रहेका ८,००० बिटकोइनको मूल्य आजको बजार मूल्यमा झण्डै १० करोड डलर छ। उनले स्थानीय ल्यान्डफिल साइटबाट खोज्न अनुमति मागे पनि अहिलेसम्म अनुमति पाएका छैनन्। यसले क्रिप्टोकरेन्सीको एक कमजोरी पनि देखाउँछ - एकपटक पासवर्ड वा डाटा गुमेमा त्यसको पहुँच सधैंका लागि हराउन सक्छ। ६. ‘क्रिप्टो किङ’को पतन र २५ वर्ष जेल कुनै समय ‘क्रिप्टो किङ’ भनिने एफटीएक्स कम्पनीका संस्थापक साम ब्याङ्ग्म्यान-फ्रीडले व्यापक ठगी गरेको अभियोगमा अमेरिकी अदालतबाट २५ वर्षको जेल सजाय पाएका छन्। उनको कम्पनीले ग्राहकहरूको कोष दुरुपयोग गर्दै ठूलो आर्थिक अनियमितता गरेको पुष्टि भएको थियो। सन् २०२२ मा एफटीएक्स धराशायी भएपछि क्रिप्टो क्षेत्रमा विश्वासमा ठूलो धक्का पुगेको थियो। ७. ठूला कम्पनीहरूको लगानीः बिटकोइनको नयाँ युग सन् २०२४ को सुरुवातमा ब्याचकरक, फिडेलिटी, ग्रेस्केलजस्ता विश्वका ठूला वित्तीय संस्थाहरूले बिटकोइनमा आधारित ‘स्पट ईटीएफ’ ल्याएका छन्। यसले क्रिप्टोलाई औपचारिक लगानी क्षेत्रको हिस्सा बनाउँदै लगानीकर्ताको आकर्षण भन्नु वढाएको छ। एकातिर समर्थकहरू बिटकोइनलाई भविष्यको ‘डिजिटल सुन’का रूपमा हेरिरहेका छन् भने अर्कातिर केही विश्लेषक यसमा उच्च जोखिम रहेको भन्दै सचेत रहन सुझाव दिइरहेका छन्। बिटकोइनले देखाएको मूल्य वृद्धि र त्यससँगै जोडिएका विविध घटनाक्रमले यो क्रिप्टोकरेन्सी अझैपनि विवाद, अवसर र जिज्ञासाको केन्द्रमा रहेको पुष्टि गर्छ। आगामी दिनमा यसको भविष्य कता मोडिन्छ, त्यो हेर्न बाँकी नै छ।

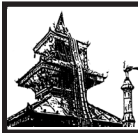
HIIT वा कार्डियो: तौल घटाउने कुन विधि प्रभावकारी ?

काठमाडौं । पछिल्लो समय तीव्र गतिमा फैलिँदै गएको मोटोपनको समस्या आधुनिक जीवनशैलीसँग गाँसिएको छ । अनियमित खानपान, तनाव, तथा शारीरिक निष्क्रियताका कारण तौल वृद्धि हुने मात्र होइन, त्यसले उच्च रक्तचाप, मधुमेह, मुटुरोग, लिबर सम्बन्धी गडबडी जस्ता दीर्घकालीन स्वास्थ्य समस्या निम्त्याउन सक्छ । यही कारण, धेरैले तौल घटाउन विभिन्न प्रयास गर्छन् – कोही डाइट प्लान अवलम्बन गर्छन्, कोही व्यायाममा सक्रिय हुन्छन्, भने कोही जिम, दौड वा साइकल चलाउने बानी बसाल्छन् । यद्यपि, “ एचआइआईटि प्रभावकारी कि कार्डियो?” भन्ने प्रश्नमा अझै धेरै अन्याल छन् । एचआइआईटि के हो ? HIIT अर्थात् High–Intensity Interval Training एक किसिमको उच्च तीव्रता युक्त व्यायाम हो, जसमा छोटो अवधिमा धेरै शक्ति खर्च गरिन्छ । सामान्यतः १० देखि ३० मिनेटभित्र सीमित यो अभ्यासले मुटुको गति तीव्र बनाउने र शरीरको मेटाबोलिज्म दर उच्च बनाउने कार्य गर्छ । अमेरिकी स्वास्थ्य अध्ययनहरूका अनुसार, एचआइआईटिले पारम्परिक कार्डियो भन्दा छिटो र बढी क्यालोरी बर्न गर्ने क्षमता राख्दछ । साथै, व्यायाम पश्चात पनि शरीरमा २४ घण्टासम्म क्यालोरी बर्न हुने प्रक्रिया जारी रहन्छ । मांसपेशी संचित राखी शरीरको बोसो घटाउन चाहनेहरूका लागि यो विधि विशेष उपयोगी मानिन्छ । साथै, यसले मुटु तथा फोक्सोको कार्यसम्पादनमा सुधार ल्याउने अध्ययनहरूले देखाएका छन् । यद्यपि, अत्यधिक तीव्र भएकाले नयाँ अभ्यासकर्ताहरू, जोर्नी समस्या भएका वा वृद्ध व्यक्तिहरूका लागि यसले जोखिम निम्त्याउन सक्छ । कार्डियो के हो ? कार्डियो अथवा एरोबिक व्यायाम भनेको नियमित गतिमा लामो समयसम्म गरिने अभ्यास हो, जसमा शरीरको ठूला मांसपेशी समूहहरू सक्रिय हुन्छन् । यसअन्तर्गत दौड, जाँगिड, साइकल चलाउने, पौडी खेल्ने, ट्रेडमिल वा रोडजस्ता गतिविधिहरू पर्छन् । सामान्यतः यस्तो व्यायाम २० देखि ४५ मिनेटसम्म गरिन्छ । कार्डियो अभ्यासले स्टेमिना (सहनशक्ति) बढाउने, हृदय र फोक्सोलाई सबल बनाउने र गतिहीन जीवनशैलीबाट सक्रियतामा लैजाने माध्यमको रूपमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । तौल घटाउन कुन उपयुक्त ? यदि तपाईं समय अभावमा हुनुहुन्छ, तथा छोटो अवधिमा बढी क्यालोरी बर्न गर्न चाहनुहुन्छ भने तौल घटाउन उपयुक्त हुनसक्छ । तर, यदि तपाईं व्यायाममा नयाँ हुनुहुन्छ, वा स्वास्थ्यगत समस्या छ भने लो-इन्टेन्सिटी कार्डियोबाट सुरु गर्नु सुरक्षित मानिन्छ । स्वास्थ्य विशेषज्ञहरूका अनुसार, एचआइआईटि र कार्डियोको सन्तुलित संयोजन नै दीर्घकालीन रूपमा लाभदायक हुन्छ । हप्तामा २-३ दिन एचआइआईटि तथा बाँकी दिन कार्डियो वा स्ट्रेन्थ ट्रेनिङ राख्दा शरीरमा सन्तुलित सुधार देखिन्छ । स्वस्थ जीवनशैलीका लागि कुन व्यायाम रोज्ने भन्ने निर्णय तपाईंको शारीरिक अवस्था, समयको उपलब्धता, तथा नियमितता कायम गर्न सक्ने क्षमतामा आधारित हुनुपर्दछ । कार्डियो वा एचआइआईटि जे भए पनि, निरन्तरता नै सफलताको आधार हो । सक्रिय रहनुहोस्, किनभने स-साना प्रयासहरूले पनि दीर्घकालीन परिवर्तन ल्याउन सक्छ । स्रोतः हेल्थ यूएसन्यूज

काठमाडौँमा डेङ्गीको जोखिम बढ्यो

काठमाडौँ - हालको लगातार वर्षाका कारण काठमाडौँ उपत्यकामा डेङ्गी संक्रमणको जोखिम बढेको भन्दै काठमाडौँ महानगरपालिकाले सर्वसाधारणलाई सचेत रहन आग्रह गरेको छ। महानगरको महामारी रोग रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि खटिएका स्रोत व्यक्ति ऋषि भुपालका अनुसार, एक महिनादेखि लगातारजसो वर्षा भइरहेकाले एडिज जातको पोथी लामखुट्टेको टोकाइबाट सर्ने डेङ्गी रोग फैलिन सक्ने सम्भावना उच्च छ। डेङ्गी संक्रमणको सम्भावित जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै महानगरपालिकाले वडा स्तरका स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रमार्फत सिटामोल, जीवनजललगायतका आवश्यक औषधि सहज रूपमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छ। जल तथा मौसम विज्ञान विभागले यस वर्षको मनुसुनमा विगतका वर्षको तुलनामा बढी वर्षा हुने पूर्वानुमान गरेसँगै, डेङ्गीको जोखिम अझ बढ्ने सम्भावना रहेको महानगरको भनाइ छ। त्यसै अनुसार, महानगरले सरसफाइमा खटिएका कर्मचारी, स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई टोलटोलमा पानी जमेका स्थानको नियमित सरसफाइ गर्न निर्देशन दिएको छ। डेङ्गी नियन्त्रण र सचेतनाका लागि काठमाडौँका ३२ वटै वडामा सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ८, ९ र १० का विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। डेङ्गीका मुख्य लक्षणहरू उच्च ज्वरो, आँखा रातो हुनु, टाउको, ढाड, पेट, जोर्नी र मांसपेशी दुख्ने, वाकवाकी लाग्ने र आलस्य महसुस हुने, आँखाको गेडी तथा पछाडि दुख्ने, शरीरमा न्यास (बिमिरा) आउनु, नाक वा गिजाबाट रगत बग्ने र शरीरमा निलो-कालो रगत जमेको दाग देखिनु भुपालका अनुसार, एडिज जातको लामखुट्टेले प्रायः विहान र साँझको समयमा टोक्ने भएकाले त्यसबेला विशेष सतर्क रहनु आवश्यक छ। बच्चे उपायहरू : घर वरिपरि, कार्यस्थल वा सार्वजनिक स्थानहरूमा पानी जम्न नदिनु, पानी राख्ने भाँडाहरूलाई राम्रोसँग छोपेर राख्नु, भ्याल, ढोकामा लामखुट्टे प्रवेश गर्न नदिने गरी जाली लगाउनु, सुत्दा अनिवार्य रूपमा भुल प्रयोग गर्नु, पूरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाउनु, पानी जम्न सक्ने फालिएका बोतल, टायर, प्लास्टिकका बस्तुहरूलाई उपयुक्त रूपमा व्यवस्थापन गर्नु, र पानी ट्याङ्की, फूलदानी र गमलामा रहेको प्लेटहरू नियमित रूपमा सफा गर्नु।

ओली....

राख्न सकेनन् । एक नेताका अनुसार, “ओली र भण्डारी लामो समयदेखि सहकर्मी हुन् । उनीहरू जतिवेला पनि मिल्न सक्छन् भन्ने सन्देशले समर्थकहरू समेत सावधानीपूर्वक प्रस्तुत भए ।”

ओलीको लामो धारणा पछि गण्डकी प्रदेशका प्रतिनिधिरूले धारणा राख्न थालेका थिए। केन्द्रीय सदस्य डा. सूर्य पाठकले ‘पूर्वराष्ट्रपतिले राजनीति रोज्नु संविधानको भावनाविपरीत भएको’ जिकिर गरे। उनले संविधानको अक्षर मात्र होइन भावना पनि बुझ्नुपर्ने बताए। अर्का सदस्य केदार सिग्देलले पनि राष्ट्रपति भइसकेको व्यक्तिले फेरि सक्रिय राजनीतिमा फर्कनु अनुचित भएको बताए ।

त्यस्तै, राजीव पहारीले भने आन्तरिक प्रतिस्पर्धाको सट्टा पार्टीले आगामी निर्वाचनमा बहुमत ल्याउनेतर्फ केन्द्रित हुनुपर्ने धारणा राखे। इन्द्रलाल सापकोटाले भने गण्डकी प्रदेशबाट मिश्रित किसिमका धारणा आएका जनाए। उनका अनुसार, केहीले पूर्वराष्ट्रपतिले राजनीतिमा फर्कनु हुँदैन भनेका छन् भने केहीले संविधानले रोक नलगाएकाले आपत्ति जनाउनु नपर्ने धारणा राखेका छन्। ‘तर नेतृत्वले संवादमार्फत समाधान खोज्नुपर्छ’ भन्ने सल्लाह धेरै सदस्यले दिएका छन्,’ सापकोटाले भने।

केन्द्रीय सदस्य अरविन्द सिंहले विद्यादेवी भण्डारीको पार्टी सदस्यता प्रस्ट पार्न नेतृत्वसँग आग्रह गरेका छन्। उनका अनुसार, ‘पेन्डिङमा छ’ र ‘नवीकरण भइसकेको छ’ भन्ने दुईथरी अभिव्यक्तिले पार्टीमा अन्योल उत्पन्न गरिरहेको छ।

प्रचार विभाग प्रमुख राजेन्द्र गौतमका अनुसार सोमवारको बैठकमा गण्डकी, सम्पर्क मञ्च र मधेश प्रदेशका गरी ४९ जनाले धारणा राखेका थिए। उनले पूर्वराष्ट्रपतिको सक्रिय राजनीति प्रवेशवारे खुला बहस भएको जानकारी दिए। ‘हामीले हैसियत दिएर राष्ट्रपतिको जिम्मेवारी दिएका हौं, अब दल विशेषको कार्यकर्ता भएर आउँदा कस्तो सन्देश प्रवाह हुन्छ भन्ने कणवाट पनि छलफल भएको हो,’ गौतमले भने।

एक वरिष्ठ केन्द्रीय सदस्यले भने भण्डारीलाई सहजै राजनीतिमा फर्किएको मान्न नहुने धारणा राखे। उनले भने, ‘विद्याजीले राजनीतिमा हाम फालेको देखिए पनि त्यसको पछाडि गहिरो उद्देश्य छ। त्यो उद्देश्य अध्यक्षको कुर्सीभन्दा फरक देखिँदैन। त्यसैले पार्टीले होसियारीपूर्वक रणनीति बनाउनुपर्छ।’ यसरी अध्यक्ष ओलीको आलोचनात्मक टिप्पणीपछि विद्यादेवी भण्डारीको राजनीतिक पुनरागमनबारे एमालेभित्र गहिरो बहस सुरु भएको छ ।

स्थानीय....

वैद्यका अनुसार, “हामी जुन टोलमा जनचेतना फैलाउन जान्छौं, त्यसको भोलिपल्ट नगरपालिकाका प्रतिनिधि पुगेर हाम्रो अभियानलाई कमजोर पार्ने प्रयास गर्छन्। ‘नगरपालिकाले करोडौं बजेट ल्याइसकेको छ, सहयोग गर्न जरुरी छैन’ भन्ने अफवाह फैलाइन्छ ।”

वैद्यको आरोप अनुसार, यस अभियानलाई असफल पार्न जिल्ला कांग्रेस पार्टी पनि प्रत्यक्ष रूपमा लागिपरेको छ। “तर अहिले पनि एमाले र नेमाकिपाले समर्थन जनाइसकेका छन्,” उनले थपे।

नगरपालिका बेखबर, जनता सक्रिय

दशौं हप्तादेखि शनिवार, सोमवार र बुधवार हप्ताको ३ दिन गरिने श्रमदान अभियानमा अहिले एकै दिन तीन-चार हजार मानिसको सहभागी हुने गरेका छन् । सुरुमा सयजनाको हाराहारीमा थालिएको अभियान अहिले हजारौंको संख्यामा

पुगि सकेको छ ।

श्रद्धालु धार्मिक व्यक्तित्व, स्थानीय बासिन्दा र स्वयंसेवकले माटो सभ्याउने, पानी निकास सुधार गर्ने, तटबन्ध बनाउने, पहिरो रोक्न घाँस तथा रूख रोप्ने र माटो बोक्ने कार्यमा खटिरहेका देखिन्छन् ।

अभियानमा सहभागी एक शिक्षक सत्यराम कासिछुवाका अनुसार “हामी भक्तपुरदेखि सयौंको समूहमा श्रमदान गर्न आएका छौं । योजनामा लेखिएको बजेट कागजमा सीमित हुँदा, मन्दिर क्षेत्र असारको भेलसँगै बग्ने हो कि भन्ने डरले हामी सडकमा छौं ।”

‘करोडौं बजेट’ कता?

श्रमदानमा साथ दिने आग्रह गर्दै समिति अहिले ‘जनताको पैसाले जनताकै धरोहर बचाऔं’ नारासहित रकम संकलन कार्यमा पनि निरन्तर जुटिरहेको छ । हालसम्म एक करोड भन्दा रकम बढी सहयोग संकलन भइसकेको जनाएको छ । स्थानीयले आफैँ खाजा बोकेर आउन थालेका छन्, पछिल्लो समय समितिले खाजाको व्यवस्थापन पनि थालेको छ ।

साथै समितिका अनुसार सोही क्षेत्रका अर्थात् वडा नं ९ का वडा अध्यक्षदेखि अन्य सरोकारवाला नगर अधिकारीसम्म कसैले सहयोग नगरेको गुनासो छ । वैद्यको आरोप अनुसार, यस अभियानलाई असफल पार्न जिल्ला कांग्रेस पार्टी पनि प्रत्यक्ष रूपमा लागिपरेको छ । “तर अहिले पनि एमाले र नेमाकिपाले समर्थन जनाइसकेका छन्,” उनले थपे ।

धार्मिक, सांस्कृतिक र पर्यावरणीय संकट पाँच सय रोपनीभन्दा बढी क्षेत्रफलमा फैलिएको नीलवाराही मन्दिर थुम्कोमा अवस्थित छ, जुन वर्षा र पहिरोको उच्च जोखिममा छ । पहिले प्लास्टिकले छोपेर बचाउने प्रयास गरिएको मन्दिर अहिले स्थानीयको श्रम र आस्थाले जोगिने बाटोमा छ ।

नीलवाराही मन्दिर काठमाडौं उपत्यकाका चार प्रमुख वाराहीमध्ये एक हो । यो केवल धार्मिक स्थल मात्र नभएर नेवा समुदायको सांस्कृतिक पहिचान पनि हो । साथै यो क्षेत्र आन्तरिक पर्यटकहरूको लागि वनभोज लगायत पिकनिक र रमाइलो गर्न र घुम्न आउने स्थल पनि हो । यो नगरपालिका भित्रका नगरवासीहरूको लागि आर्थिक उपार्जनको स्रोतसमेत रहेकोस्थल वर्षौं देखि नगरपालिकाको वेवास्तामा परेको छ ।

नगरपालिकाको भनाइ र स्थानियको निराशा नगरपालिकाले अधिल्ला वर्षहरूमा करोडौं रुपैयाँ विनियोजन गरेको दावी गर्दै आए पनि स्थलगत प्रगति देखिएको छैन । योजनाहरू कागजमै सीमित हुँदा स्थानीय बासिन्दाले आफैँ ‘नीलवाराही बचाउ अभियान’ थाल्नुपरेको बताउँछन् ।

जब राज्य संयन्त्र सुस्त हुन्छ, जनताको चेतना जागृछ । नीलवाराही क्षेत्र संरक्षणका लागि उठेको जनश्रमदान अभियान त्यसैको उदाहरण बनेको छ । तर यस्तो प्रेरणादायी प्रयासलाई स्थानीय सरकारको असहयोगले निरुत्साहित बनाउने प्रयास चिन्ताजनक छ । यसो नभए सम्भवतः नीलवाराही जोगाउन ‘करोडौंको योजना’भन्दा जनताको आँट र श्रमले नै काम गर्नेछ ।

बिजुक्छुँका....

स्कूलद्वारा प्रकाशित उक्त कृति नेपाली संस्करणमा पहिल्यै सार्वजनिक भइसकेको थियो। अंग्रेजी संस्करणको प्रकाशन भने श्रीमती शोभाको तेस्रो पुण्यतिथिको अवसर पारेर गरिएको हो। उनको निधन २०७९ साल असार ८ गते भएको थियो।

पुस्तकमा जेलभित्रको संघर्ष, जीवन, समाज, भक्तपुरको कला र संस्कृति, राजनीति र दर्शनसम्बन्धी विषयहरू भावुक ढंगले प्रस्तुत गरिएको छ। “जेलको साँघुरो र अँध्यारो कोठाबाट मैले देश र मनका कुरा चिठीमार्फत व्यक्त गर्ने प्रयास गरेँ,” कार्यक्रमका क्रममा बिजुक्छेले भने।

पुस्तक विमोचन कार्यक्रममा बागमती प्रदेशसभा सदस्यहरू सुरेन्द्रराज गोसाई र श्रृजना सैजु, वरिष्ठ कवि नरेन्द्र प्रसाई, कवियत्री इन्दिरा प्रसाई, पुस्तकका अनुवादक अनुराज जोशी र समालोचक अभय श्रेष्ठलगायत वक्ताहरूले कृतिको समीक्षा गरेका थिए।

पुस्तकले राजनीतिक प्रतिबद्धता, पारिवारिक संवेदना र सांस्कृतिक चेतनालाई एकसाथ प्रस्तुत गर्दै पाठकलाई भावनात्मक रूपमा छुने विश्वास आयोजकले व्यक्त गरेका छन्।

मन्त्री....

तर, त्यो प्रतिबद्धता व्यवहारमै प्रभावकारी रूपमा देखिएको छैन । स्वास्थ्य बीमा योजनालाई विस्तार गर्ने, सरकारी अस्पतालमा लाइन नलगाई सेवा दिने व्यवस्था गर्ने घोषणा भए पनि त्यसको कार्यान्वयन प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।

डा. बाबुराम मरासिनीको तर्कमा, ‘सामातिना कामलाई प्रचार मुखी रूपमा अघि बढाइएको छ । मिगौला प्रत्यारोपणजस्ता कामको प्रचार त भयो, तर त्यो काठमाडौँमै सीमित छ ।’ उनका अनुसार गम्भीर अप्रेशनका लागि पनि नागरिकहरू वर्षौं कुनं बाध्य छन् ।

स्वास्थ्य बीमाको सुधारलाई मन्त्री पौडेलको उपलब्धिको रूपमा प्रस्तुत गरिए पनि त्यो समग्रमा नागरिकमैत्री देखिँदैन । बीमा रकम २ लाख पुर्‍याउने घोषणा गरे पनि सेवा सीमित रोगहरूमा मात्र केन्द्रित छ ।

पूर्वस्वास्थ्य सचिव डा. रोशन पोखरेल भन्छन्, ‘बीमाका क्षेत्रमा सुधार गर्न केही प्रयास त भए, तर राजनीतिक अस्थिरता र आर्थिक चुनौतीले कार्यान्वयनमा बाधा पुगेको हो ।’ बीमाको प्रभावकारी कार्यान्वयन नहुँदा सरकारी स्रोत निजी अस्पतालहरूमा दुरुपयोग भइरहेको उनी बताउँछन् । का अनुसार “बीमामा निजी क्षेत्रले सरकारको लगानी दुरुपयोग गर्दैछ,” उनी भन्छन्, “दुई ठाउँबाट दोहोरो खर्च भइरहेको छ।”

देशको विकट क्षेत्रबाट विरामी काठमाडौँ आउन बाध्य छन्, तर उपचारका लागि वर्षौं पालो कुनूपरेको अवस्था कायम छ । वीर अस्पतालमा पित्तबैलीको सामान्य शल्यक्रिया गर्न १० महिनासम्म कुनूपर्ने अवस्था छ । विभागीय प्रमुख डा. रविन खड्काका अनुसार, ‘उपकरणहरू खिया लागेका छन्, सेवा प्रवाहमा असर पुगेको छ ।’

गाउँका स्वास्थ्य चौकीहरू पनि लगभग निष्क्रिय छन् । डा. मरासिनी भन्छन्, ‘प्राथमिक सेवामा कमजोरी हुँदा वीर, पाटन, धरानजस्ता अस्पतालमा अत्यधिक चाप छ । यस्तो अवस्थामा सेवा गुणस्तर सुधारको आशा गर्नु ग्राह्रो छ ।’

मन्त्री पौडेलले नीतिगत दीर्घकालीन योजना बनाउनेभन्दा पनि अल्पकालीन कार्यक्रममार्फत जनप्रिय बन्ने प्रयास गरेको आरोप मन्त्रालयभित्रै उठ्न थालेको छ । मन्त्रालयका एक अधिकारी भन्छन्, ‘उहाँ नियमित कामलाई नै उपलब्धिको रूपमा प्रस्तुत गर्दै हुनुहुन्छ, दीर्घकालीन सोच छैन ।’

पाँच वर्षभित्र १२ हजार जनशक्ति थप्ने घोषणा गरिए पनि हालसम्म २,१०० जनशक्ति थप्ने प्रस्तावमात्र तयार गरिएको छ । अस्पताल निर्माण, उपकरण

मर्मत, जनशक्ति व्यवस्थापन जस्ता विषयमा ठोस उपलब्धि देखिएको छैन ।

मन्त्री पौडेलले सार्दै प्रदेशमा सेवा विस्तार, बालक्यान्सर उपचार, सिकलसेल रोगमा निःशुल्क सेवा, जलन र मुटु रोग उपचार सुरु गरे पनि यी कार्यक्रमलाई संस्थागत बनाउन दीर्घकालीन योजना बनाइएको छैन । मन्त्रालयकै एक अधिकारी भन्छन्, ‘मन्त्रीको कार्यक्रमहरू स्थायीत्व नभएको देखिन्छ, कुनै पनि कार्यक्रम आगामी वर्षमा निरन्तरता पाउनेछ, भन्ने ग्यारेन्टी छैन ।’

जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ अनुसार चिकित्सकले जेनेरिक नेममा औषधि लेख्नुपर्ने भए पनि हालसम्म कार्यान्वयनमा आएको छैन । सरकारले निःशुल्क दिने भनेका ९६ प्रकारका औषधिहरू पनि अस्पतालमा विरामीले पाउँदैनन् ।

स्वास्थ्य बीमा, प्राथमिक सेवा र कानुनी संरचनामा सुधार गरिएको भए जनताको ठूलो हिस्सा लाभान्वित हुने डा. मरासिनी बताउँछन् । ‘तर मन्त्री पौडेलले १० प्रतिशत विरामीका लागि लोकप्रिय योजना बनाउँदै हुनुहुन्छ,’ उनी भन्छन् ।

दक्षिण....

नेपालको २०७२ को संविधानले देशलाई धर्मनिरपेक्ष घोषणा गरे पनिहिन्दु धर्मको प्रभावले बौद्ध, मुस्लिम, र क्रिश्चियन समुदायहरूले आफ्नो धार्मिक स्वतन्त्रतामा चुनौतीहरू सामना गर्नुपरेको छ। नेपालमा बौद्ध, मुस्लिम र क्रिश्चियन समुदायहरूले धार्मिक भेदभाव र सामाजिक बहिष्करणको गुनासो गरेका छन्। यो प्रवृत्ति दक्षिण एसियाका अन्य देशहरूमा पनि देखिन्छ।

३. आदिवासी र जनजातिको सांस्कृतिक ह्रास

नेपालका आदिवासी समुदायहरू, जस्तै नेवा, तामांग,राई, लिम्बू, शेर्पा र थारु तथा अन्यले आफ्नो सांस्कृतिक पहिचानलाई जोगाउन संघर्ष गरिरहेका छन्। यी समुदायहरूको पुर्ख्यौली भूमिमाजलविद्युत र सडक र अन्य विकास परियोजनाहरूले उनीहरूको परम्परागत जीवनशैली र सांस्कृतिक अभ्यासहरूलाई खतरामा पारेको छ। यस्तैभुटानमा नेपालीभाषी समुदायको जबरजस्ती विस्थापन र सांस्कृतिक दमनले सांस्कृतिक संहारको स्पष्ट उदाहरण प्रस्तुत गर्छ।

सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभाव दक्षिण एसियामा सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभाव प्रायः बहुसंख्यकतावाद र राष्ट्रवादी नीतिहरूसँग जोडिएको छ। पाकिस्तानमा, हिन्दु र क्रिश्चियन जस्ता धार्मिक अल्पसंख्यकहरूले सामाजिक र आर्थिक बहिष्करणको सामना गर्नुपरेको छ। श्रीलंकामा, तमिल र मुस्लिम समुदायहरूले बौद्ध राष्ट्रवादी समूहहरूबाट हिंसा र भेदभावको सामना गरेका छन्। यी सबै घटनाहरूले दक्षिण एसियामा अल्पसंख्यक समुदायहरूको सांस्कृतिक पहिचानमाथि सुनियोजित आक्रमणलाई संकेत गर्छ।

नेपालमा जातीय भेदभाव विशेष गरी दलित र जनजाति समुदायहरूमा प्रष्ट देखिन्छ। दलितहरूले सामाजिक बहिष्करण, आर्थिक शोषण र सांस्कृतिक अपमानको सामना गर्नुपरेको छ। यस्तैजनजाति समुदायहरूले आफ्नो भाषा र संस्कृतिलाई जोगाउन सरकारी नीतिहरूको अभावमा कठिनाइ भोगेका छन्। दक्षिण एसियाली सन्दर्भमायी समस्याहरू बहुसंख्यक समुदायको प्रभुत्व र अल्पसंख्यकमाथि थोपरिएको एकल सांस्कृतिक पहिचानसँग जोडिएका छन्।

बढ्दो जातीय भेदभावको

प्रभाव

हालैका वर्षहरूमादक्षिण एसियामा जातीय भेदभाव बढ्दो छ। नेपालमासामाजिक सञ्जाल र राजनीतिक मञ्चहरूमा घृणा फैलाउने भाषण ९हेट स्पीच० को प्रयोग बढेको छजसले अल्पसंख्यक समुदायहरूलाई थप जोखिममा पारेको छ।

सांस्कृतिक संहारको प्रभाव नेपालमा सांस्कृतिक संहारले दीर्घकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, र आर्थिक प्रभावहरू पारिरहेको छ। जब कुनै समुदायको भाषा, धर्म, वा परम्परालाई व्यवस्थित रूपमा दबाइन्छ, त्यसले उक्त समुदायको पहिचान र आत्मसम्मानमा गहिरो चोट पुर्‍याउँछ। दक्षिण एसियामा, विशेष गरी नेपालमा, यस्ता कार्यहरूले सामाजिक असमानता र तनावलाई बढाएको छ। उदाहरणका लागिदलित र जनजाति समुदायहरूले आफ्नो सांस्कृतिक पहिचान गुमाउने डरले सामाजिक र राजनीतिक आन्दोलनहरू सुरु गरेका छन्।तर यी आन्दोलनहरूलाई प्रायः राज्य र राज्यसत्तामा पहुँच भएका समुदायबाट पर्याप्त समर्थन प्राप्त हुँदैन।

सामाजिक असमानता र बहिष्करण नेपालमादलित समुदायले सांस्कृतिक र सामाजिक बहिष्करणको सामना गर्नुपरेको छ। उनीहरूको परम्परागत पेशा र सांस्कृतिक अभ्यासहरूलाई सामाजिक रूपमा तुच्छ ठानिन्छ, जसले उनीहरूलाई आर्थिक अवसर र सामाजिक सम्मानबाट वञ्चित गर्छ। यस्तैजनजाति समुदायहरूले आफ्नो सांस्कृतिक उत्सवहरू र परम्पराहरूलाई जीवित राख्न कठिनाइ भोगिरहेका छन्। यी समुदायहरूको पुर्ख्यौली भूमि विकास परियोजनाहरूले कब्जा गरिरहेका छन्जसले उनीहरूको सांस्कृतिक पहिचानलाई थप खतरामा पारेको छ। दक्षिण एसियाको सन्दर्भमाभारतको आदिवासी समुदायहरू र श्रीलंकाको तमिल समुदायले पनि यस्तै अनुभव गरेका छन्,जहाँ विकास परियोजनाहरूले सांस्कृतिक स्थलहरू नष्ट गरेका छन्।

आर्थिक प्रभाव सांस्कृतिक संहारले आर्थिक असमानतालाई पनि बढावा दिन्छ। नेपालमाअल्पसंख्यक समुदायहरूले शिक्षा, रोजगारी, र स्वास्थ्य सेवामा सीमित पहुँचका कारण आर्थिक अवसरहरू गुमाइरहेका छन्। उदाहरणका लागिदलित समुदायका व्यक्तिहरूलाई उच्च तहका रोजगारी र शैक्षिक अवसरहरूमा भेदभावको सामना गर्नुपर्छ। यस्तैजनजाति समुदायहरूले आफ्नो परम्परागत ज्ञान र सीपलाई आधुनिक अर्थतन्त्रमा एकीकृत गर्न कठिनाइ भोग्छन्। दक्षिण एसियामा, यो प्रवृत्ति भारतको दलित र आदिवासी समुदायहरूमा पनि देखिन्छ,जहाँ उनीहरूले आर्थिक अवसरहरूमा भेदभावको सामना गर्छन्।

सांस्कृतिक सम्पदाको विनाश नेपालको सांस्कृतिक सम्पदामाथि पनि सांस्कृतिक संहारको प्रभाव परेको छ। ललितपुर, काठमाडौँ, र भक्तपुर जस्ता सहरहरूमा नेवार समुदायको समृद्ध सांस्कृतिक सम्पदा विकास परियोजनाहरू र शहरीकरणका कारण जोखिममा छ। पुराना मन्दिर, चोक, र परम्परागत बस्तीहरू नष्ट हुँदैछन्जसले सांस्कृतिक पहिचानलाई कमजोर बनाइरहेको छ।

दक्षिण एसियाली सन्दर्भमा तुलनात्मक विश्लेषण

दक्षिण एसियामा सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभाव विभिन्न रूपमा प्रकट हुन्छ। पाकिस्तानमाहिन्दु र सिख समुदायहरूले आफ्नो धार्मिक र सांस्कृतिक पहिचान जोगाउन कठिनाइ भोगिरहेका छन्। श्रीलंकामातमिल समुदायको सांस्कृतिक पहिचानलाई बौद्ध राष्ट्रवादी नीतिहरूले दबाएको छ। भुटानमानेपालीभाषी ल्होत्सम्मा समुदायको सांस्कृतिक दमन र

विस्थापनले सांस्कृतिक संहारको स्पष्ट उदाहरण प्रस्तुत गर्छ।

नेपालमायी समस्याहरू सांस्कृतिक र जातीय विविधताको बाबजुद पनि देखिन्छ। विशेष गरी, तराई क्षेत्रका मधेसी समुदायले आफ्नो भाषा र संस्कृतिलाई राष्ट्रिय पहिचानमा समावेश गर्न कठिनाइ भोगेका छन्। यस्तैहिमाली क्षेत्रका बौद्ध समुदायहरूले हिन्दु प्रभुत्वका कारण आफ्नो धार्मिक अभ्यासहरूमा दबाव महसुस गरेका छन्। यी सबै उदाहरणहरूले दक्षिण एसियामा सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभावको जटिलतालाई देखाउँछ।

सरकारी नीति र सांस्कृतिक संहार

नेपालमा सरकारी नीतिहरूले अनजानमा वा जानाजान सांस्कृतिक संहारलाई बढावा दिएको छ। उदाहरणका लागिएकल भाषा नीति र हिन्दु धर्मलाई प्राथमिकता दिने ऐतिहासिक अभ्यासहरूले अल्पसंख्यक समुदायहरूको पहिचानलाई कमजोर बनाएको छ। यद्यपि२०७२ को संविधानले धर्मनिरपेक्षता र समावेशीतालाई जोड दिएको छ।तर कार्यान्वयनमा कमी छ। दक्षिण एसियाका अन्य देशहरूमा पनि यस्तै प्रवृत्ति देखिन्छ। भुटानमा, “एक राष्ट्र, एक संस्कृति” नीतिले नेपालीभाषी समुदायलाई देशबाट बाहिर निकालेको छ।

नागरिक समाजको भूमिका नेपालमा नागरिक समाज र गैरसरकारी संस्थाहरूले सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभावविरुद्ध आवाज उठाएका छन्। विभिन्न आदिवासी र जनजाति संगठनहरूले आफ्नो भाषा, संस्कृति, र अधिकारको संरक्षणका लागि आन्दोलन गरिरहेका छन्। उदाहरणका लागि, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (रेम्स्क्र) ले मातृभाषा शिक्षा र सांस्कृतिक संरक्षणको माग गरेको छ। यस्तैदलित समुदायका संगठनहरूले सामाजिक भेदभावविरुद्ध कानुनी र सामाजिक सुधारको बकालत गरिरहेका छन्। दक्षिण एसियामाभारतको दलित आन्दोलन र श्रीलंकाको तमिल समुदायका संगठनहरूले पनि यस्तै प्रयासहरू गरेका छन्। यी प्रयासहरूले सांस्कृतिक संहारलाई रोक्न र समावेशी समाज निर्माण गर्न महत्त्वपूर्ण योगदान दिएका छन्।

अन्तरराष्ट्रिय समुदायको भूमिका अन्तरराष्ट्रिय समुदायले पनि सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभावलाई सम्बोधन गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्न सक्छ। संयुक्त राष्ट्रसंघको मानव अधिकार परिषद् (रल्स्क्चर) र अल्पसंख्यक अधिकार समूह (ऍल्यचएथथ चन्जतक न्च्यगउ) जस्ता संस्थाहरूले दक्षिण एसियामा अल्पसंख्यक समुदायहरूको संरक्षणका लागि दबाव दिइरहेका छन्। नेपालले यी संस्थाहरूसँग सहकार्य गरेर सांस्कृतिक विविधताको संरक्षण र भेदभावविरुद्ध नीतिहरू लागू गर्न सक्छ। उदाहरणका लागि, रल्स्क्चरइ को सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण कार्यक्रमले नेपालको नेवा: समुदायको सम्पदालाई जोगाउन सहयोग गर्न सक्छ।

नेपालमा सांस्कृतिक संहार र जातीय भेदभावले आदिवासी, जनजाति, दलित, र धार्मिक अल्पसंख्यक समुदायहरूको पहिचान र अधिकारलाई खतरामा पारेको छ। दक्षिण एसियाली सन्दर्भमा, यी समस्याहरू बहुसंख्यकतावाद, राष्ट्रवादी नीति, र सामाजिक सञ्जालमा घृणा फैलाउने प्रवृत्तिसँग जोडिएका छन्। नेपालले मातृभाषा शिक्षाको प्रबर्धन, धार्मिक स्वतन्त्रताको सम्मान, सामाजिक समावेशीकरण नीति, र घृणा फैलाउने भाषणविरुद्ध कारवाही गरेर यी समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न सक्छ। नागरिक समाज र अन्तरराष्ट्रिय समुदायको सहयोगले नेपाल र दक्षिण एसियालाई सांस्कृतिक विविधताले समृद्ध समावेशी समाज बनाउन सकिन्छ। इन्डिजियसम्बाइस

